

הרהורי תשובה

מאוד יתכן שהיום, כאשר הגענו כבר לעדרים עם 350 פרות חולבות, אפשר יהיה לערוך גם מבחני משק.

ג. טיבו של פר נבחן. נכון שמבחן הפרים עוסק בהערכת תכונות כמותיות, אבל יש לזכור שאנחנו דנים באיכותו של פר. האימרה שכמות הופכת לאיכות מתאימה באופן מיוחד לנידון, כי הפרש מסויים בכמות, לאחר שעבר גבול שקבענו על סמך חישובים ושיקולים, הופך לאיכות ואנו קובעים אז שהפר הוא פר "משביח". הפר שים חיוביים שאינם עוברים גבול זה, אין צורך לפרסם אותם, כי הם רק מטעים, אם לא צורף אליהם הסבר; ובחוסר הסבר לוקים כל מבחני הפרים שלנו. לצערי הרב, שתי המילים, "ההפרש החזוי" אינן אומרות הרבה למטפח; ציון זה אומר בס"ה שמכלל הכנות העתידות להיוולד לאותו פר יש לצפות, בממוצע, להפרש דומה בתנובה. למטפח יש ענין — לא בממוצע, אלא בעגלה או בעגל שיוולדו בעדרו. המגדל כפרט רוצה לדעת מה הם הסיכויים שבת אותו הפר שתיוולד בעדרו תירש תכונה זאת. לכן יש לפרסם ליד כל המספרים גם את השונות, או את סטיית התקן.

הערה נוספת — אין טעם, לא במבחני פרים, ולא בדוחות גדילה ל"דיוק" הרב המובא במספרים. כלל בסטטיסטיקה אומר שכאשר מחשבים ממוצע, לא צריך לדייק בו יותר מאשר דייקו במדידה; לכל היותר עוד ספרה אחת; כל דיוק יתר רק מסלף את התוצאות. עגלים, למשל, נשק"ל ב"ק"ג — אין טעם לציין "ממוצע גרם ליום". ד. אשר לאחוז השומן — אני מצטער אמנם, אבל לא מובן לי ה"נס" של פרותנו בפרס...

לסיכום: אני מצטער מאוד שמדע התורשה והטיפוח בכלל זה, על אף ההודקקות לסטטיסטיקה, אינם נמנים עם המדעים, "המדויקים" ולא תמיד $2+2=4$, מכאן שבמקרה שלנו, חלוקי דעות הן כשרות ומותרות בהחלט. מבחן הפרים כפי שהוא נערך בארץ, איננו בחזקת תורה מסיגי — כזה ראה וקדש — על אף ההערכה שיש לי לגבי העוסקים בסוגיה זו. בגישתי לבעיות

אני מודה לראובן ברענן על הערותיו שעוררני להבהיר מספר נקודות בדברי הקודם. שיתכן ולא היו ברורים די; כן אפשרי יהיה ליבון מספר בעיות שדעותינו חלוקות לגביהן, או שאינן ברורות די צרכן.

אעיר קודם כל שדברי אינם בבחינת שלי לה כוללת של שיטות מבחן הפרים והטיפוח בארץ. את דברי השמעתי באסיפה הכללית של "און" ובחלקם הם תשובה לדעות שהובעו ע"י חברים שונים בדיון שהתקיים שם. אני שמח שגם ראובן ברענן מסכים לחלק מדברי הביקורת, והוא אף מציין שלמעשה אף מבוצעות פעולות בהתאם להערותי. ובכל זאת אני חוזר ואומר שהערות ותשובות מסויימות של ר. ברענן אינן מתקבלות על דעתי. יתכן שהאשמה היא בי משום שאינני בקי די בעריכת מבחני הפרים ואבקש איפוא שילמדוני בינה, כי לדעתי ישנם רבים כמוני; ואולי, מהוויכוח הזה, תצמח תועלת גם לציבור הבוקרים וידיעותיו יתעמקו ויתרחבו. אנסה להתעכב על הבעיות אחת אחת. א. על אף השבחים שחילקתי בדברי הקודם, מים, הייתי נזהר בכל זאת מקביעה ש"מבחני הפרים שלנו הם המקיפים והמשוכללים בעולם... כי בעתיד הנראה לעיין אין כל סיבה לשנותם". אפילו נניח שקביעה "צנועה" זאת היא נכונה, הרי דישודש במקום הוא בבחינת נסיגה. ולכן אני מקוה שבעתיד, "הנראה לעין" נתקן, נשפר ונתקדם גם בבעיות טיפוח ובמבחני פרים. אשר לצורת מבחני הפרים, הרי השיטה של מבחן בתחנות מבחן נראית בעיני טובה יותר, וחבל שאין לנו האפשרות לבצע את המבחנים לפי שיטה זאת.

ב. מבחן משק. לדעתי — המסקנה היחידה מהמבחן החוזר של "מרשלי" היא, שהמבחן הראשון לא נערך בצורה נכונה ופרסומו היה בטרם עת; וזהי אשמתם של אלה שערכו את המבחן ואף העניקו על סמך זה את הפרס. כמו בכל מבחן כך גם תלויה מהימנותו של "המבחן במשק" במספר בנות הפר, במספר בנות-הזמן וטיבן, או לם על תנאים אלה לא עמדו במבחנו של מרשל.

התורשה הושפעת מאוד מספרון קטן שקראתי
לפני מספר שנים, ואין ספק שדעות שהושמעו
בספר זה הסתננו לתוך דברי. הספר נכתב ע"י
Allan Fraser ונושאו הוא — „Animal Hus-
bandry Heresis”.

אסיים בתקווה שתילופי הדברים בינינו ית-
דמו להבהרת מספר בעיות בטיפוח ובמבחן הפ-
רים, ואולי גם יזרזו את האתראים, שהחומר בי-
דם, לא לגנוז אותו לעצמם, אלא „להביא את
המידע הרב־גוני לידיעת הציבור”.

בנימין לב